

Veselības inspekcija

Rīgas līča piekrastes peldvietas “Roja” ūdens apraksts

3.1 versija

Rīga, 2024

Satura rādītājs

Ievads	3
Peldvietu ūdens kvalitātes kritēriji	5
Peldvietu ūdens aprakstā lietotie termini un saīsinājumi	7
1. Vispārīga informācija un peldvietas ūdens kvalitāte.....	9
1.1 Peldvietas vispārējs apraksts	9
1.2. Peldvietas izvēles pamatojums un monitoringa punktu atrašanās vieta	11
1.3. Peldvietas ūdens kvalitāte.....	13
2. Fizikāli ģeogrāfiskais, hidroloģiskais un piekrastes raksturojums.....	14
2.1. Rīgas jūras līča fizikāli ģeogrāfiskais raksturojums	14
2.2. Piekrastes ūdeņu hidroloģisko īpašību raksturojums.....	15
2.3. Piekrastes zonas apraksts, zemes lietošanas veidi un ietekme uz peldvietas ūdens kvalitāti	17
3. Hidroķīmiskais un ekoloģiskās kvalitātes raksturojums	18
4. Piesārņojuma avotu raksturojums	20
4.1. Punktveida piesārņojuma slodze	21
4.2. Rojas osta.....	21
4.3. Putnu kolonijas	23
5. Makroaļģu un fitoplanktona aļģu, t.sk. zilaļģu izplatīšanās iespējas	24
Secinājumi.....	26
Izmantotie informācijas avoti.....	27
<i>1.pielikums.</i> Zemes lietojuma veidi peldvietas “Roja” apkārtnē.....	28
<i>2.pielikums.</i> Punktveida piesārņojuma slodze peldvietas “Roja” apkārtnē.....	29
<i>3.pielikums.</i> Rīgas līča rietumu piekrastes aizsargājamā teritorija.....	30

Ievads

Latvija ir bagāta ar ūdeņiem, un liela daļa ezeru un upju, kā arī jūras piekraste vasarā tiek izmantota atpūtai un peldēšanai. Ūdens kvalitāte ir viens no būtiskākajiem vides faktoriem, kas ietekmē cilvēku veselību tiem peldoties. Rekreācijai izmantojamo ūdeņu kvalitātes uzlabošana – tas ir gan visu to pašvaldību mērķis, kuru pārziņā ir peldvietu apsaimniekošana, gan arī valsts pārvaldes institūciju mērķis, kuras nodarbojas ar sabiedrības veselības un vides aizsardzības politikas jautājumiem. Labas kvalitātes peldūdeņi ir nozīmīgs katra iedzīvotāja dzīves kvalitāti ietekmējošs faktors. *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/7/EK (2006.gada 15.februāris) par peldvietu ūdens kvalitātes pārvaldību un Direktīvas 76/160/EEK atcelšanu* (turpmāk – Direktīva 2006/7/EK) nosaka, ka katrā peldvietā, kurā peldas liels skaits cilvēku, ir jāsasniedz vismaz pietiekama ūdens kvalitāte. To, kāds peldētāju skaits ir uzskatāms par “lielu” vietējiem apstākļiem, nosaka par peldūdeņu pārvaldību atbildīgā institūcija – Veselības inspekcija sadarbībā ar vietējām pašvaldībām. Šobrīd Latvijā ir noteiktas 59 oficiālas peldvietas, kuras ir apstiprinātas 2017. gada 28. novembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 692 „Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr. 692) 1. un 2. pielikumā. Šajās peldvietās tiek veikts ūdens kvalitātes monitorings un kvalitātes novērtēšana atbilstoši Direktīvas 2006/7/EK prasībām.

Direktīva 2006/7/EK nosaka, ka katras peldvietas ūdenim ir jāizstrādā ūdens apraksts. Šī prasība ir ieviesta nacionālajā likumdošanā ar Noteikumiem Nr. 692. Saskaņā ar normatīvā akta prasībām, ūdens apraksti ir jāizstrādā Veselības inspekcijai sadarbībā ar valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Tie var attiekties uz atsevišķu peldvietu ūdeņiem vai uz viena ūdens objekta, kuri izdalīti atbilstoši Ūdens struktūrdirektīvas prasībām¹, blakus esošu peldvietu ūdeņiem. Pēc savas būtības ūdens apraksti ir kā daļa no upju sateces baseinu apgabalu pārvaldības plāniem, kuri izstrādāti saskaņā ar Ūdens struktūrdirektīvas prasībām.

Ūdens apraksts ietver detalizētu to faktoru analīzi, kas ietekmē vai varētu ietekmēt peldvietu ūdens kvalitāti ar mērķi paredzēt nepieciešamos pārvaldības pasākumus, kas ļautu nelabvēlīgo ietekmi novērst un peldvietām sasniegt vismaz pietiekamu ūdens kvalitāti četru kvalitātes klašu skalā – izcila kvalitāte, laba kvalitāte, pietiekama kvalitāte, zema kvalitāte.

---

¹ Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy (Water Framework Directive)

Vienlaikus veicamo pārvaldības pasākumu mērķis ir veicināt izcilas un labas ūdens kvalitātes peldvietu skaita palielināšanos. Normatīvie akti min šādus pārvaldības pasākumus attiecībā uz peldvietu ūdeni:

- peldvietu ūdens monitorings;
- peldvietu ūdens kvalitātes novērtēšana;
- peldvietu ūdens klasificēšana;
- tā piesārņojuma iemeslu noteikšana un novērtēšana, kas var ietekmēt peldvietu ūdeņus un pasliktināt peldētāju veselību;
- sabiedrības informēšana;
- pasākumu veikšana, lai novērstu peldētāju pakļaušanu piesārņojumam;
- pasākumu veikšana, lai samazinātu piesārņojuma risku.

Ūdens apraksts tiek pārskatīts atbilstoši Noteikumu Nr. 692. 33. punktam:

- ne retāk kā reizi četros gados, ja peldvietas ūdens ir klasificēts kā labas kvalitātes ūdens;
- ne retāk kā reizi trijos gados, ja peldvietas ūdens ir klasificēts kā pietiekamas kvalitātes ūdens;
- ne retāk kā reizi divos gados, ja peldvietas ūdens ir klasificēts kā zemas kvalitātes ūdens;
- ja peldvietas ūdens ir klasificēts kā izcilas kvalitātes ūdens, ūdens aprakstu pārskata un, ja nepieciešams, atjauno tikai tad, ja ūdens kvalitāte mainās uz labu, pietiekamu vai zemu.

Rīgas līča piekrastes Rojas peldvietas aprakstu ir izstrādājuši Veselības inspekcijas Sabiedrības veselības departamenta Vides veselības nodaļas speciālisti sadarbībā ar VSIA Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra (turpmāk - LVĢMC) Ūdens daļas speciālistiem.

Peldvietu ūdens kvalitātes kritēriji

Atbilstoši Direktīvas 2006/7/EK prasībām, peldvietu ūdens kvalitāti vērtē pēc mikrobioloģiskās kvalitātes kritērijiem, kā arī ņem vērā zilaļģu masveida savairošanos peldvietā, ja tāda ir notikusi. Līdz ar to arī peldvietu ūdens apraksti vispirms ir vērsti uz to, lai saprastu, cik liela ir iespēja peldvietā nonākt fekālajiem notekūdeņiem, kā arī novērtēt faktorus, kas var veicināt zilaļģu masveida savairošanos – t.s. ūdens „ziedēšanu”.

Kā fekālā piesārņojuma indikatori ir izvēlēti *Escherichia coli* (turpmāk - *E. coli*) un zarnu enterokoki. Peldvietas ūdens kvalitātes novērtēšana tiek veikta divos etapos:

- operatīvais novērtējums pēc katras paraugu ņemšanas reizes,²
- peldvietas ūdens kvalitātes novērtējums ilglaicīgā perspektīvā kopumā, kuras mērķis ir noteikt pastāvīgos riskus, kas pasliktina vai var pasliktināt ūdens kvalitāti un apdraudēt cilvēka veselību.

Veicot operatīvo novērtējumu, vērtē mikrobioloģisko rādītāju robežlielumu pārsniegumus katrā individuālajā ūdens paraugā, lai pieņemtu lēmumu par peldēšanās aizliegšanu vai ieteikšanu nepeldēties. Peldvietas ūdens kvalitātes operatīva novērtēšana pamatojas uz eksperta slēdzieni par mikrobioloģiskā piesārņojuma lielumu un raksturu:

- **peldēties nav ieteicams**, ja *E. coli* skaits ir lielāks par 1000, bet nepārsniedz 3000 mikroorganismu šūnas 100 ml ūdens un/vai zarnu enterokoku skaits pārsniedz 300, bet nepārsniedz 500 mikroorganismu šūnas 100 ml ūdens;
- **peldēties aizliegts**, ja *E. coli* skaits ir lielāks par 3000 mikroorganismu šūnām 100 ml ūdens un/vai zarnu enterokoku skaits pārsniedz 500 mikroorganismu šūnas 100 ml ūdens.

Peldēšanās nav pieļaujama, ja ūdenī ir vērojama arī pārmērīga zilaļģu savairošanās.

Iekšzemes ūdeņu (upju, ezeru, ūdenskrātuvju u.c.) peldvietu ūdens kvalitātes ilglaicīgais novērtējums ir jāveic atbilstoši Direktīvas 2006/7/EK un Noteikumu Nr. 692 prasībām, ņemot vērā četru pēdējo peldsezonu datus un piemērojot statistiskās analīzes kritērijus, kas doti 1.tabulā.

---

² Direktīva 2006/7/EK neprasa peldūdeņu kvalitātes operatīvu novērtēšanu, tāpēc tiek piemēroti izstrādātie nacionālie kritēriji, lai papildus aizsargātu peldētāju veselību

1. tabula. Jūras piekrastes ūdeņu peldvietu ilglaicīgās kvalitātes kritēriji ³

N.p.k.	Rādītājs	Izcila kvalitāte	Laba kvalitāte	Pietiekama kvalitāte
1.	Zarnu enterokoki (KVV/100 ml)	100 ⁽¹⁾	200 ⁽¹⁾	185 ⁽²⁾
2.	<i>Escherichia coli</i> (KVV/100 ml)	250 ⁽¹⁾	500 ⁽¹⁾	500 ⁽²⁾

Piezīmes: KVV – kolonijas veidojošās vienības

⁽¹⁾ Pamatojoties uz 95.procentiles novērtēšanu

⁽²⁾ Pamatojoties uz 90.procentiles novērtēšanu

Neatbilstoša peldvietas ūdens ilglaicīgā kvalitāte liecina, ka peldvietas ūdens kvalitāte var epizodiski pasliktināties, jo ir kaut kādi pastāvīgi nelabvēlīgi faktori, kas to ietekmē.

---

³ Ministru kabineta 28.11.2017. noteikumi Nr. 692 “Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība”, 5.pielikums

Peldvietu ūdens aprakstā lietotie termini un saīsinājumi

Biogēnās vielas – ķīmiskie elementi (slāpeklis, fosfors, ogleklis, silīcijs, sērs), kas ir vitāli nepieciešami organismu dzīvības norisēm. Ūdenī sastopami minerālsāļu un organisko savienojumu veidā. Rodas, augu un dzīvnieku atliekām sadaloties, vai tiek ieskaloti ūdenstilpēs ar sniega un lietus ūdeņiem.

Eitrofikācija – augu barības vielu (biogēnu) daudzuma palielināšanās dabisko procesu rezultātā vai cilvēka darbības ietekmē.

Ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes rādītāji – ūdensobjekta hidroloģiskās, bioloģiskās, fizikālās un ķīmiskās īpašības, pēc kuru kvantitatīvajām vai kvalitatīvajām vērtībām var spriest par ūdeņu kvalitāti.

Izkliedētais piesārņojums – piesārņojums, kad no piesārņojošā objekta ūdenstilpē vielas ieplūst nevis kādā konkrētā punktā, bet ir izkliedētas gar ūdenstilpes krastiem. Izkliedētais piesārņojums aptver plašas teritorijas, un tas ir saistīts ar urbanizētajām teritorijām, satiksmi, atmosfēras piesārņojumu un lauksaimniecības zemes izmantošanu. Izkliedētā piesārņojuma apjomus nosaka un ietekmē galvenokārt zemes lietošanas veidi teritorijā, kā arī centralizētai notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmai nepieslēgto iedzīvotāju radītais piesārņojums.

Monitorings – regulāri novērojumi laikā un telpā, saskaņā ar noteiktu programmu un pēc vienotas metodikas, kuru mērķis ir sekot kāda procesa norisei.

Monitoringa vieta – vieta peldvietu ūdeņos, kur tiek ņemti ūdens paraugi un kur tiek gaidīta lielākā daļa peldētāju, un/vai kur ir paredzams lielākais piesārņojuma risks saskaņā ar peldvietas ūdens aprakstu.

Piesārņojums attiecībā uz peldūdeņiem ir mikroorganismu un/vai citu organismu piesārņojums vai atkritumi, kas ietekmē peldvietu ūdens kvalitāti un rada apdraudējumu peldētāju veselībai.

"Peldēties atļauts" – ūdens kvalitāte atbilst normatīvajos aktos noteiktajām ūdens kvalitātes prasībām. Peldēties var droši.

"Peldēties nav ieteicams" – jāuztver kā brīdinājums, ka ūdens kvalitāte konkrētajā vietā neatbilst kādam no kvalitātes kritērijiem. Šādās vietās nevajadzētu peldēties bērniem, vecākiem cilvēkiem un cilvēkiem ar imūnsistēmas vai citām nopietnām veselības problēmām.

"Peldēties aizliegts" – pastāv liela iespēja, ka peldūdenī var atrasties, vai atrodas slimības izraisošie mikroorganismi, vai ir peldētāju veselību apdraudošs ķīmiskais piesārņojums, vai arī ūdenstilpē var būt vai ir konstatēta pārmērīga zilaļģu savairošanās.

Peldvieta – peldēšanai paredzēta labiekārtota vieta vai arī jebkura vieta jūras piekrastē un pie iekšzemes ūdeņiem, kurā peldēšanās ir droša un nav aizliegta un kuru iedzīvotāji izmanto atpūtai peldsezonas laikā.

Peldsezona – peldēšanai labvēlīga sezona, kuru nosaka attiecīgi laika apstākļi un kurā ir gaidāms liels peldētāju skaits. Latvijā peldsezona ir no 15.maija līdz 15. septembrim.

Pludmale – jūras, ezera vai upes krasta teritorija starp ūdens līmeni un vietu, kur sākas dabiskā sauszemes veģetācija.

Peldvietas ūdens – jūras piekrastes ūdeņu un iekšzemes ūdeņu teritorija peldvietā, kuru iedzīvotāji izmanto peldēšanai.

Punktveida piesārņojums – piesārņojums, ko rada objekts, piesārņojošās vielas un notekūdeņus novadot konkrētā ekosistēmas punktā. Ūdens piesārņojuma punktveida avoti ir notekūdeņu izplūdes no pilsētām un citām apdzīvotām vietām vai ražošanas uzņēmumiem, kas tiek ievadīti ūdenstecēs vai ūdenstilpnēs, dažādu produktu lokālas izplūdes avāriju gadījumos, piemēram, naftas produktu noplūde no cauruļvadiem, kā arī piesārņotas vietas.

Sateces baseins – teritorija, no kuras upe un tās pietekas vai ezers saņem ūdeni.

Virszemes ūdensobjekts (ŪO) – nodalīts un nozīmīgs virszemes ūdens hidrogrāfiskā tīkla elements: ūdenstece (upe, strauts, kanāls vai to daļa), ūdenstilpe (ezers, dīķis, ūdenskrātuve vai to daļa), kā arī pārejas ūdeņi vai piekrastes ūdeņu posms.

“Zilaļģu izplatīšanās” ir pārmērīga zilaļģu savairošanās (t.s. ūdens „ziedēšana”), aļģēm ūdenī veidojot biezu, netīri zilganzaļu masu, putas vai „paklāja” veidā sedzot ūdens virsmu.

2.tabula. Peldvietu ūdens aprakstā biežāk lietotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
ES	Eiropas Savienība
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MK	Ministru kabinets
NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārta
UBA	Upju baseinu apgabals
ŪO	Virszemes ūdensobjekts

1. Vispārīga informācija un peldvietas ūdens kvalitāte

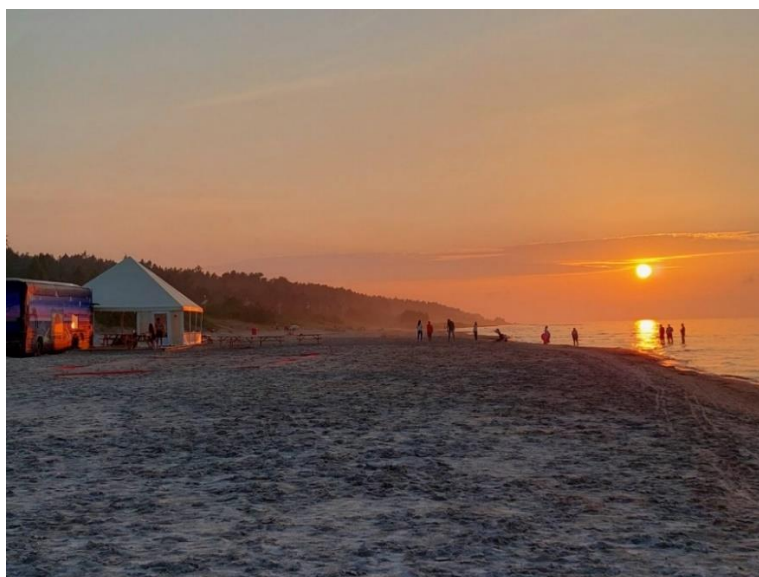
1.1 Peldvietas vispārējs apraksts

3. tabula. Vispārīga informācija par peldvietu "Roja"

Peldvietas nosaukums	Peldvieta " Roja "
Peldvietas atrašanās vieta	Rīgas jūras līča Rietumu piekraste, uz ziemeļiem no Rojas ostas. Piekļuve peldvietai no Ostas ielas.
Administratīvā teritorija	Latvija, Talsu novads, Rojas pagasts
Koordinātes (ETRS89 sistēmā)	Z platums 57°50'99'', A garums 22°80'37''
Peldvietas ID	LV00388820001
Ūdensobjekta (ŪO) kods un nosaukums	LVCDE, Rīgas līča mēreni atklātais smilšainais krasts
Pludmales/ piekrastes zonas garums	Rojas pludmales garums ~ 800 m
Peldvietas maksimālais dziļums	2,5 m, peldvieta ir norobežota ar bojām, dziļums palielinās pakāpeniski, iespējamās ūdenslīmeņa svārstības
Gultne	Stabila gultne un labvēlīgs hidroloģiskais režīms - nav krasu ūdens līmeņa svārstību, gultne smilšaina, līdzena, dziļums sākas pakāpeniski
Maksimālais peldētāju skaits peldsezonas laikā (dienā)	300
Labiekārtojuma raksturojums	Peldvieta ir labiekārtota, ar labu infrastruktūru. Pludmalē ir izvietotas atkritumu urnas, soliņi, informācijas stends pie stāvlaukuma. Ir pieejamas tualetes, ģērbtuves, bērnu rotaļu laukums, volejbola laukums, u.c. Ir koka pastaigu laipas, kas piemērotas riteņbraucējiem, gājējiem, vecākiem ar bērnu ratiņiem, kā arī cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem. Vasaras periodā pludmalē darbojas kafejnīca.
Glābšanas dienests	Glābšanas dienesta darbība nav nodrošināta .
Peldvietas juridiskais statuss	Publiskā peldvieta
Atbildīgā pašvaldība, Kontaktinformācija	Talsu novada pašvaldība, Kareivju iela 7, Talsi, Talsu nov., LV-3201 E-pasts: pasts@talsi.lv Tālrunis: +371 63232110

Atbildīgā institūcija par peldvietu ūdens uzraudzību un kontroli, Kontaktinformācija	Veselības inspekcija, Vides veselības nodaļa, Klijānu ielā 7, Rīga Tāl. 67081546 E-pasts: vide@vi.gov.lv
Peldvietas apraksts pēdējo reizi pārskatīts	2024. gadā
Peldvietas apraksta plānotā pārskatīšana	2027. gadā

Rojas pagasts atrodas Ziemeļkurzemes ziemeļaustrumu daļā. Roja, kas ir pagasta centrs atrodas 43 km attālumā no tuvākās lielās pilsētas - Talsiem un 122 km attālumā no Rīgas. Rojas oficiālā peldvieta atrodas uz ziemeļiem no Rojas ostas Ziemeļu mola Kolkas virzienā.

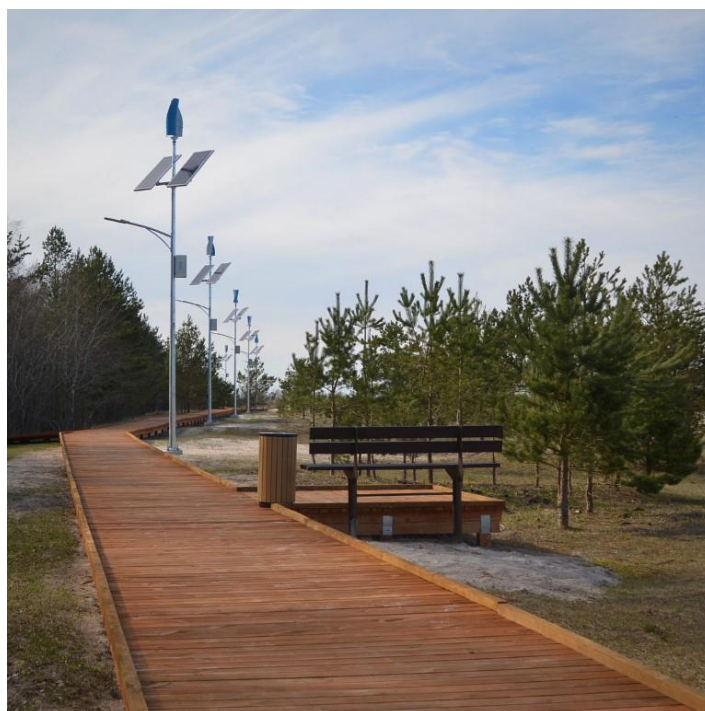

1. attēls. Rojas pludmale (avots: visittalsi.com)

Rojas peldvieta atrodas *Natura 2000* aizsargājamā jūras teritorijā “Rīgas līča rietumu piekraste” (apstiprināts dabas aizsardzības plāns 2009.–2018.gadam). Šajā dabas parka teritorijā ligzdo vairāk kā 180 putnu sugas un arī ezera apkārtni raksturo bioloģiskā daudzveidīga un sastopami tādi Latvijā un Eiropā reti biotopi kā, piemēram, kaļķaini zāļu purvi. Aizsargājamā jūras teritorija “Rīgas līča rietumu piekraste” kopējā platība ir 132 172 ha, no kuriem 19 252 ha ir zemūdens platība.

1.2. Peldvietas izvēles pamatojums un monitoringa punktu atrašanās vieta

Rojas pludmale ir viena no labiekārtotākajām pludmalēm Latvijā un tās koka laipu sistēma - viena no retajām, kas pilnībā ir pieejama ikvienam, t.sk. cilvēkiem riteņkrēslos, vecākiem ar bērnu ratiņiem, senioriem u.c. (2. attēls). Koka laipas ved apmeklētājus no stāvlaukuma līdz pludmalei. Kopējais koka pastaigu laipu garums pludmalē ir vairāk kā 2 km. Gar pludmales pastaigu laipām ir izvietoti apgaismes stabi, kas izgaismo pludmales teritoriju arī diennakts tumšajā laikā.

2. attēls. Koka laipas, kas ved uz Rojas pludmali (avots: roja.lv)

Peldvietā izvietotais informatīvais stends veidots arī braila rakstā un ir pieejama pludmales taktīlā karte. 2018. gadā Rojas pludmale saņēma dabas pieejamības sertifikātu NaaC, kas apliecina, ka pludmale pilnībā atbilst dabas vides pieejamības kritērijiem.

2015. gadā pirms Rojas peldvietas tika atklāts plašs bērnu rotaļu laukums ar vairākiem jūrniecības tēmai atbilstošiem rotaļu laukuma elementiem-zemūdene, kuģi, u.c. (3. attēls). Rotaļu laukuma teritorija ir labiekārtota ar atpūtas soliņiem, atkritumu urnām un pastaigu laipām. Tāpat pludmalē ir piedāvātas aktīvās atpūtas iespējas - izveidoti volejbola un futbola laukumi.

3. attēls. Bērnu rotaļu laukums pirms peldvietas “Roja” (avots: roja.lv)

Peldvieta ir labi apsaimniekota un tīra. Peldvietas tuvumā ir uzstādītas pārgērbšanās kabīnes, soliņi, tualetes un atkritumu konteineri. Peldvietas teritorijā peldsezonas periodā ir aizliegts ievest dzīvniekus. Ar papildus informāciju par peldvietu un tajā noteiktajām prasībām iespējams iepazīties peldvietā izvietotajā informatīvajā stendā. Vasaras sezonā pludmalē darbojas kafejnīca un tiek izstādīts Māra Grosbaha vides mākslas objekts “Zilais Cerību sivēns”.

Peldvietas monitoringa punkts atrodas tieši peldvietā un tā koordinātes ir Z platumums 57°50'99'', A garums 22°80'37'' (4. attēls).

4. attēls. Peldvietas atrašanās vieta un ūdens paraugu ņemšanas vieta (avots: balticmaps.eu)

1.3. Peldvietas ūdens kvalitāte

Aktuālo informāciju par peldvietas peldēšanās ierobežojumiem un ilglaicīgās ūdens kvalitātes novērtējumu skatīt Veselības inspekcijas mājaslapā: <https://www.vi.gov.lv/lv/aktualais-peldvietu-ilglaicigas-udens-kvalitates-novertejums>.

Pēc operatīvās mikrobioloģiskās kvalitātes novērtējuma datiem Rojas peldvietā 2019. - 2023. gadam ūdens kvalitāte bija vērtējama kā laba un peldēties bija atļauts visu peldsezonu (4. tabula). Atsevišķās peldvietas ūdens paraugu analīzēs ir vērojams paaugstināts piesārņojuma līmenis, tomēr nevienā gadījumā šo piecu gadu laikā piesārņojumu līmenis nebija tik augsts, lai noteiktu peldēšanās ierobežojumu. Taču šādu ūdens paraugu analīžu rezultāti ietekmē peldvietas ūdens ilglaicīgo kvalitāti un var to pasliktināt.

4. tabula. Operatīvās mikrobioloģiskās kvalitātes novērtējums peldvietā “Roja”

Gads	Paraugu skaits	Neatbilstoši paraugi	Piezīmes
2019	5	0	Peldēties bija atļauts visu peldsezonu
2020	5	0	Peldēties bija atļauts visu peldsezonu
2021	5	0	Peldēties bija atļauts visu peldsezonu
2022	5	0	Peldēties bija atļauts visu peldsezonu
2023	5	0	Peldēties bija atļauts visu peldsezonu

Atbilstoši Noteikumu Nr. 692 un Direktīvas 2006/7/EK prasībām, peldvietu ūdens ilglaicīgās kvalitātes klasifikāciju veic, ņemot vērā datus par pēdējiem četriem gadiem. Pēc 2023. gada peldsezonas peldvietas “Rojas” peldūdens atbilst pietiekamas kvalitātes klasei. Ilglaicīgās kvalitātes dinamiku laika posmā 2019.-2023. gadam skat. 5. tabulā.

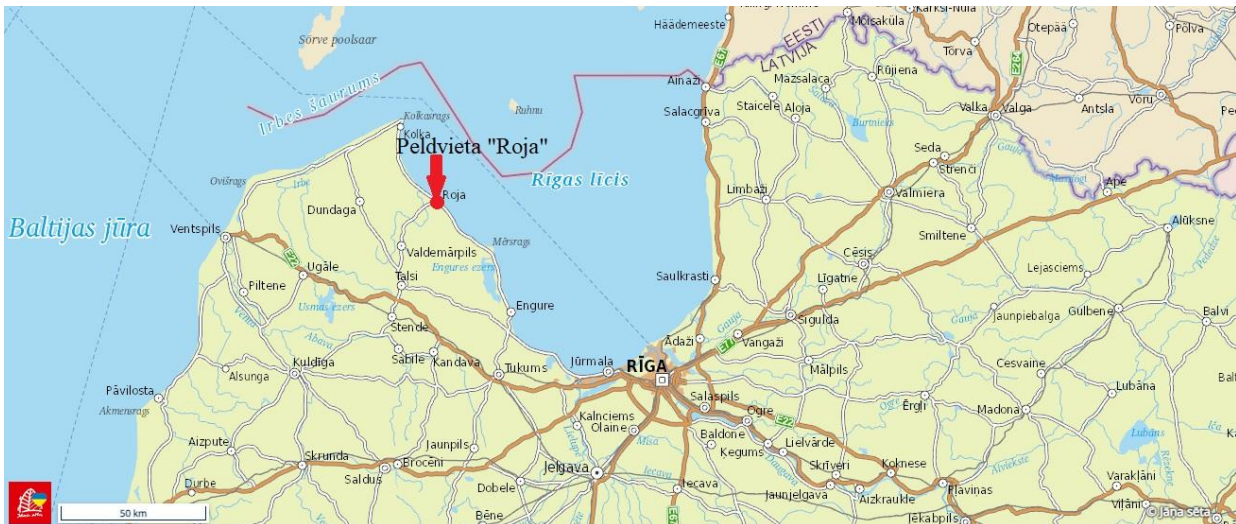
5. tabula. Ilglaicīgās mikrobioloģiskās kvalitātes novērtējums peldvietā “Roja”

Gads	Pēc <i>E coli</i> rādītāja	Pēc Zarnu enterokoku rādītāja	Kopējā mikrobioloģiskā kvalitāte
2019	Izcila	Izcila	Izcila
2020	Laba	Laba	Laba
2021	Pietiekama	Pietiekama	Pietiekama
2022	Pietiekama	Laba	Pietiekama
2023	Pietiekama	Laba	Pietiekama

2. Fizikāli ģeogrāfiskais, hidroloģiskais un piekrastes raksturojums

2.1. Rīgas jūras līča fizikāli ģeogrāfiskais raksturojums

Rojas novada pludmales peldvieta atrodas Baltijas jūras, Rīgas līča rietumu daļas peldvieta Ziemeļkurzemes piekrastē (5.attēls).

5. attēls. Rojas novada peldvietas atrašanās vieta (avots: balticmaps.eu, Jāņa sēta)

Rīgas līcis ir līcis Baltijas jūrā starp Latviju un Igauniju. Līča platība ir aptuveni 18 000 km², lielākais dziļums - 67 m (Mērsraga muldā), vidējais dziļums - 26 m. Dziļāk par 50 m atrodas tikai 2% Rīgas līča teritorijas. Tas ir seklākais no lielajiem Baltijas jūras līčiem. Līča lielākais garums ir 174 km, bet platums 137 km. Rīgas līča piekraste stiepjas ~ 308 km garumā.

Rīgas līcis ir ovālas formas. Līci no Baltijas jūras atdala Kurzemes pussala un Igaunijas salu grupa, kurā ietilpst Sāremā (Sāmsala), Hījumā, Muhu un Vormsi. Ar jūras ziemeļdaļu līci savieno sekls Muhu jūras šauruma (Monzunda) baseins.

Rietumos Rīgas līci ar Baltijas jūru savieno Irbes jūras šaurums, kura platums ir vidēji 30 km, bet garums no Ovīšiem līdz Kolkasragam - 60 km. Uz rietumiem no Kolkas ir šauruma lielākie dziļumi - vidēji 32 - 35 m, bet mazākie uz sliekšņa starp Ovīšiem un Sirvi, kur sēkļu rindā dziļums lielākoties nedaudz pārsniedz 10 metrus un tikai sliekšņa vidū kuģu ceļa virzienā uz Miķeļbāku ir neliela zemūdens grava, kurā dziļums ir vidēji 20 līdz 22 metri. Šī sliekšņa minimālais šķērsriezums ir 379 600 m². Šo šķērsriezumu arī var uzskatīt par Rīgas līča dabisko robežu ar Baltijas jūru.

Lielākās upes, kas ietek Rīgas līcī ir Daugava, Gauja, Lielupe, Salaca un Pērnavas, kuras Rīgas līcī inen lielu daudzumu biogēno vielu. Rīgas līcī atrodas Ķīļu sala, Roņu sala un vairākas sīkākas saliņas.

Saldūdeņu pieplūde no visām upēm, kas ietek Rīgas līcī, vidēji ir 31,2 km³ gadā (no Daugavas ieplūst 67% no visas gada saldūdens pieplūdes līcī).

Ūdens starp Rīgas līci un Baltijas jūru cirkulē galvenokārt caur Irbes šaurumu. Ūdens daudzums, kas ienāk vai iziet pa Muhu jūras šaurumu, sasniedz tikai apmēram 10% no ūdens daudzuma, kas plūst caur Irbes šaurumu. Ūdens apmaiņu pa Irbes šaurumu nosaka galvenokārt vējš.

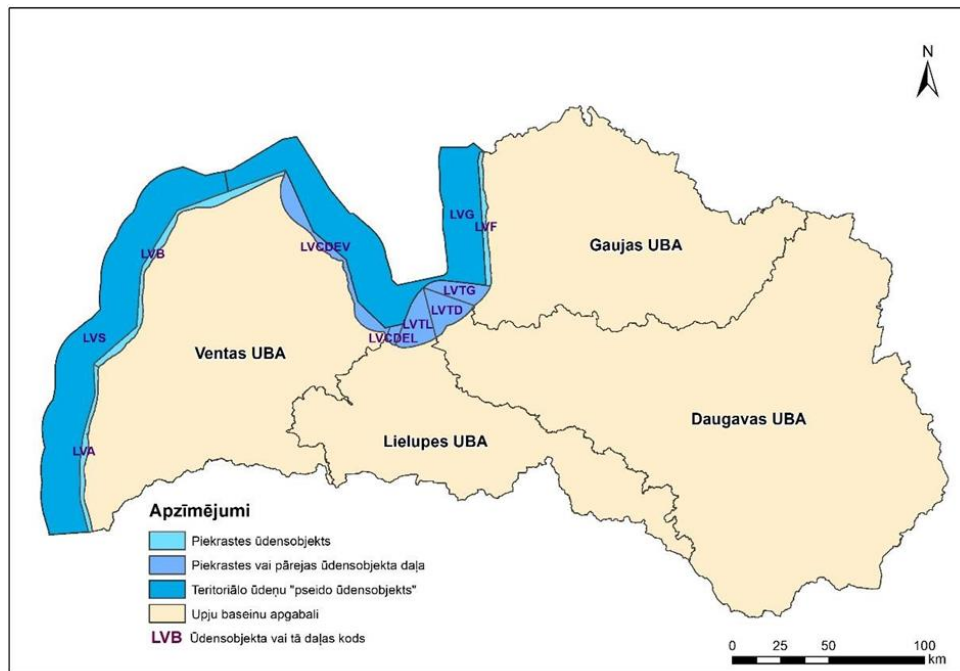
Vēja straumju rezultātā Rīgas jūras līcis caur Irbes šaurumu saņem no Baltijas jūras un atdod atpakaļ tikai 184 km³ ūdens gadā. Tā kā viss līča tilpums ir 424 km³, var teikt, ka caur Irbes šaurumu gada laikā atjaunojas 44% līča tilpuma, kas atbilst 13 m biežam ūdens slānim. Ja ir stipras vētras, ūdens apmaiņa sasniedz 242 km³ gadā, bet gados, kad ir vāji vēji tikai 150 km³. Visintensīvāk ūdens apmainās gada sākumā un beigās, bet vismazāk gada vidū.

2.2. Piekrastes ūdeņu hidroloģisko īpašību raksturojums

Peldvieta "Roja" tāpat kā vēl sešas oficiālās peldvietas (Kolkas, Mērsraga, Abrugciema, Ķesterciema, Klapkalnciema un Ragaciema) atrodas Rīgas līča mēreni atklātā akmeņainā krasta ŪO. Rīgas līča rietumu piekrastes ŪO LVCDEV atrodas Rīgas jūras līcī un aizņem praktiski visu rietumu piekrasti (piekrastes līnija – 119 km), ziemeļos sasniedzot Irbes šaurumu, bet dienvidos robežojas ar pārejas ūdeņiem (6. attēls). ŪO kopējā teritorija

ir 451 km². Lielākajā daļā ŪO atrodas zonā, kur regulāri apmainās ūdens gan starp ūdens virsējiem un padibens slāņiem, gan starp piekrastes un atklātās jūras ūdeņiem.

Ūdensobjektā ir novērojama izteikta temperatūras sezonālā dinamika, ziemā ūdens atdziest līdz aptuveni 0°C, bet vasarā iesilst līdz aptuveni + 20°C. Ūdens noslāņošanas vasaras sezonā ŪO nenovēro.

6. attēls. Upju baseinu apgabalu un tiem piederīgo piekrastes un pārejas ūdensobjektu un teritoriālo “pseido ūdensobjektu” novietojums Latvijā (avots: LVĢMC)

Rīgas līča ūdens līmeņu izmaiņas veidojas vairāku faktoru ietekmē. Atkarībā no tiem, ūdens līmeņu izmaiņas iedalāmas ilglaicīgās (sezonas, gadu daudzgadīgās) un īslaicīgās (dažu stundu, dienu).

Īslaicīgās izmaiņas notiek paisuma un bēguma, seišveida svārstību un sinoptisko izmaiņu rezultātā. Svarīgākās ir īslaicīgās ūdens līmeņu izmaiņas, kas veidojas vēju radītajos jūras ūdeņu uzplūdos un atplūdos. Maksimāla līmeņa celšanās novērojama gadījumos, kad pūš stipri dienvidrietumu vēji, kuri pēc tam pāriet ziemeļrietumu vējos.

Mērsraga rajonā gada vidējās ūdens līmeņa svārstības daudzgadīgā amplitūdā nepārsniedz 0,3 m un maksimālie uzplūdu līmeņi ir mazāki nekā Rīgas līča dienvidos, dienvidaustrumos. Rīgas līča rietumu mala, pretstatā atklātās Baltijas jūras krastam, atrodas dominējošo dienvidrietumu un rietumu vēju krasta aizvēja zonā.

Sāļuma svārstības virsējā slānī pamatā saistītas ar saldūdens ieplūdi no upju noteces ietekmes zonas dienvidos no vienas puses un Baltijas sāļā ūdens ieplūdi no otras. Piedibens slānī sāļuma svārstības pamatā ir saistītas ar dziļūdens pacēlumu ietekmi. Ziemas periodā

sāļuma vertikālais sadalījums pamatā ir homogēns, tā lielumi svārstās no 5,6 līdz 5,8 PSV (praktiskā sāļuma vienības). Vasarā virsējā slānī vēl ir jūtama atsaldināto līča dienvidu daļas ūdeņu ietekme. Virsējā slānī sāļums svārstās no 4,4 līdz 5,9 PSV, bet piedibens slānī – no 5,1 līdz 5,9 PSV. Rudenī sāļums variē no 5,2 līdz 5,8 PSV.

ŪO, kura teritorijā atrodas Rojas peldvieta, sāļuma vērtības var būt mainīgas, ko ietekmē ūdens masas, kas ieplūst no upēm vai Baltijas jūras caur Irbes šaurumu. Tomēr kopumā peldvieta Roja atrodas teritorijā, kur ūdens sāļums ir robežās no 5,31 līdz 5,60‰.

2.3. Piekrastes zonas apraksts, zemes lietošanas veidi un ietekme uz peldvietas ūdens kvalitāti

Rojas pagasta teritorija atrodas Piejūras zemienē, Rīgas līča ZR piekrastē. Reljefs veidojies Baltijas jūras stadiju akumulācijas un abraziācijas procesu iedarbībā. Relatīvi līdzeno teritoriju posmos sadala piekrastes kāpu grēdas un atsevišķas kāpas, kas stiepjas vairāku desmitu kilometru garumā. To augstums Rojas pagastā mainās no 10 - 25 m virs jūras līmeņa. Rīgas līča Kurzemes krasts pēc morfoloģijas un ekoloģiskās uzbūves ir visai daudzveidīgs, sadalāms vairākos atsevišķos krasta posmos (krasta tipos).

Rīgas līča piekrastes posmā no Melnsila līdz Rojas ostas ziemeļu molam ir zems (2-5 m) akumulatīvs, izlīdzināts smilšains krasts ar mežu apaugušiem krasta līnijai paralēliem kāpu vaļņiem, vietām senu erozijas krauju, gar kuras piekāji atsevišķos iecirkņos saglabājusies šaura virspludmales terase, kas pēdējos gados stipri noskalota. Pludmales platums ir 15-30 m un tā ir smilšanai. Pirms Rojas ostas ziemeļu mola ir līdz 50-70 m plata virspludmales terase, kas izveidojusies pēc ostas molu izbūves. Posmā Žocene-Roja dziļāk par smilšu vālu izplatību pārskalota morēnas māla virsma vai devona nogulumieži (alerolīti, māli).

Sanešu apjoma samazināšanās jūras seklūdens zonā ar smilšu vālu izplatību, kas iezīmējas kā kopēja tendence visā Latvijas piekrastē, paātrina arī Kurzemes krasta joslā izveidojušos mazo ostu (Roja, Mērsrags, Engure) darbību. No ostu kuģu ceļu kanāliem un ostu akvatorijām izbagarētās smilšanās gruntis tiek apglabātas jūras izgāztuvēs lielos dziļumos, aiz aktīvās litodinamiskās zonas robežām un tiek pilnīgi izslēgtas no garkrasta sanešu plūsmas. Daļa izbagarēto grunšu tiek nogādātas krastā.

Pēc Rojas pagasta teritoriālā plānojuma peldvieta “Roja” atrodas publisko pludmaļu – peldvietu attīstības zonā un blakus tai atrodas ciema teritorijas un meža zonas.⁴

Pēc zemes lietojuma veida Rojas pagastā lielu daļu piekrastes teritorijas veido meži un pusdabiskās teritorijas (1. pielikums). Mākslīgās virsmas iezīmētas Rojas upes ietekas jūrā apvidū, Rojas ciema un ostas teritorijā. Ņemot vērā dominējošos zemes lietošanas veidus un to sadalījumu Rojas peldvietas apkārtnē, piekrastes sauszemes zonas tiešā (izkļiedētā piesārņojuma veidā) ietekme uz peldvietas ūdens kvalitāti vērtējama kā minimāla.

3. Hidroķīmiskais un ekoloģiskās kvalitātes raksturojums

Rojas peldvieta atrodas piekrastes ŪO LVCDEV teritorijā, kura **ekoloģiskā kvalitāte** tiek vērtēta kā **vidēja**, ņemot vērā fitoplanktona (hlorofila a) un makroaļģu maksimālā dziļuma izplatību, un **ķīmiskā kvalitāte** ir **slikta** (6. tabula).

6. tabula. Virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes vērtējums ūdensobjektam LVCDEV⁵

ŪO nosaukums	Rīgas līča rietumu daļas akmeņainais krasts
ŪO kods	LVCDEV
O ₂ , ml/l	> 6
Nitrāti, mol/l	2,5
N _{kop} , mol/l	6
P _{kop} , mol/l	0,35
Ekoloģiskās kvalitātes gala novērtējums	Vidēja
Ķīmiskā ūdens kvalitāte	Laba

⁴ GeoLatvija.lv. Rojas novada teritorijas plānojums 2011.-2023. gadam. Pieejams: https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_80

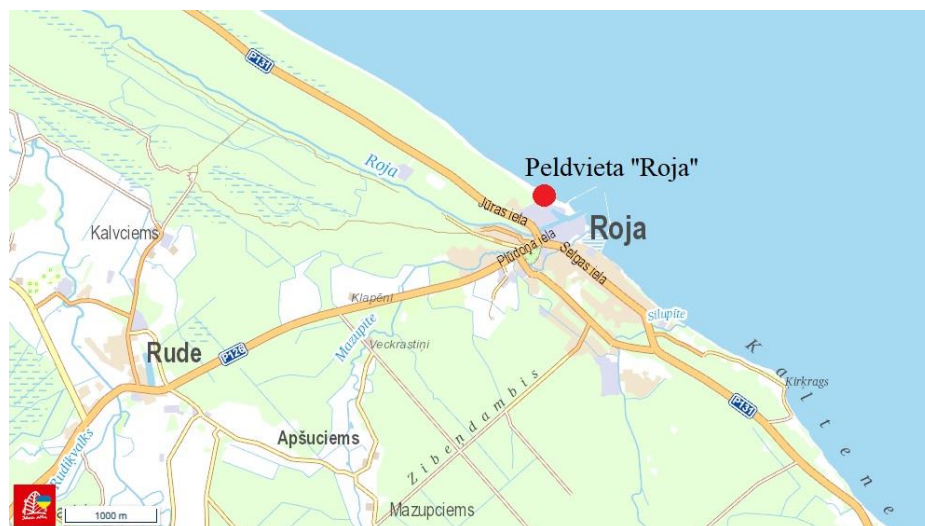
⁵ LVĢMC. Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas un plūdu riska pārvaldības plāns 2022-2027. gadam. 2.4.1.a. pielikums. Rīga, 2021.

Pēc Direktīvas 2013/39/ES⁶ vielām ŪO LVCDEV piekrastes, pārejas un teritoriālo ūdeņu ķīmiskā kvalitāte ir laba. LVĢMC monitoringa ietvaros ŪO LVCDEV veic ekoloģiskās kvalitātes un hidroloģisko monitoringu, kā arī nosaka ķīmisko kvalitāti biotā (zivīs).

Skābekļa koncentrācijas šajā ŪO plaši variē, tomēr parasti nenoslīd zemāk par 4 ml/l. Tikai 2018. gada augustā novēroja salīdzinoši retu parādību apvelinga dēļ, kad ūdens piesātinājuma līmenis nokritās zem 30%.

Vasarā vidējā hlorofila a koncentrācija ŪO LVCDEV ir vērtējama kā vidēja, tomēr jāņem vērā, ka dati bija iegūti augusta mēnesī un liecina par zemu ticamības līmeni.

Pēc piesārņojošo vielu ietekmes uz virszemes, piekrastes un pārejas ūdensobjektiem visbūtiskāko slodzi Ventas baseina apgabalā rada punktveida un izkliedētais piesārņojums. Nozīmīgākie izkliedētā piesārņojuma avoti Ventas apgabalā ir lauksaimnieciskās darbības (64% antropogēnās slāpekļa slodzes un 30% antropogēnās fosfora slodzes) un centralizēti nesavāktie un neattīrītie notekūdeņi (6% antropogēnās slāpekļa un 32% antropogēnās fosfora slodzes). Notece no mežiem rada 22% antropogēnās slāpekļa un fosfora slodzes. Nozīmīgākie punktveida piesārņojuma avoti ir notekūdeņu izlaides (komunālie un rūpniecības notekūdeņi) un piesārņotās vietas.

7. attēls. Peldvietas “Roja” un Rojas upes atrašanās vieta (avots: balticmaps.eu, Jāņa sēta)

Rojas upei, kura ietek Rīgas līcī pie Rojas un ir veikts valsts virszemes ūdeņu monitorings un noteikta ekoloģiskā kvalitāte. Upes grīvā atrodas osta ar kuģu/laivu

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/39/ES (2013. gada 12. augusts), ar ko groza Direktīvu 2000/60/EK un Direktīvu 2008/105/EK attiecībā uz prioritārajām vielām ūdens resursu politikas jomā (Dokuments attiecas uz EEZ)

satiksmi, kas rada būtisku hidromorfoloģisko slodzi. Rojas grīvas ŪO atbilst vidējai ekoloģiskai kvalitātei (7. tabula).

7. tabula. Virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes vērtējums ūdensobjektam Roja, grīva (V089SP)⁷

ŪO nosaukums	Roja, grīva
ŪO kods	V089SP
O ₂ , ml/l	10,3
BSP ₅	1,8
N-NH ₄	0,06
N _{kop} , mol/l	2,32
P _{kop} , mol/l	0,043
Ekoloģiskās kvalitātes gala novērtējums	Vidēja

4. Piesārņojuma avotu raksturojums

Vielu ienesi jūrā rada gan dabiskie procesi, gan cilvēka darbība. Izšķirami divi piesārņojuma avotu veidi:

- punktveida piesārņojums – tieša notekūdeņu izlaide, kā arī piesārņojums, kas nonāk jūrā pa upēm to grīvās; stipri piesārņotu un neattīrītu notekūdeņu gadījumā rodas straujas, lēcienveida izmaiņas ūdens kvalitātē, tai skaitā var pasliktināties peldūdeņu mikrobioloģiskā kvalitāte,
- izkliedētais jeb difūzais piesārņojums – piesārņojums bez noteiktas lokalizācijas, rodas, ieskalojoties virszemes noteces ūdeņiem, kuri satur paaugstinātas piesārņojošo vielu koncentrācijas, kā arī no saimnieciskās darbības jūrā, piemēram, jūras transporta;

⁷ LVĢMC. Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas un plūdu riska pārvaldības plāns 2022-2027. gadam. 2.4.1.a. pielikums. Rīga, 2021.

parasti rada pakāpeniskas izmaiņas ūdens kvalitātē; izkliedētā piesārņojuma avotu bieži vien ir grūti konstatēt.

Punktveida piesārņojuma avoti Rīgas līča ŪO LVCDEV pieguļošajā sauszemes teritorijā un Rojas peldvietas apkārtnē parādīti 2. pielikumā. Rojas peldvietas ūdensobjektu būtiski ietekmē notekūdeņi. Kopumā piesārņojumu peldvietā "Roja" var radīt šādi avoti:

- piesārņojuma ienese no mazajām upēm, grāvjiem, kanāliem (notekūdeņi),
- izkliedētais piesārņojums, ko rada rekreācija,
- putnu kolonijas,
- fauna (savvaļas dzīvnieki),
- Rojas ostas darbība (potenciālais piesārņojums ar naftas produktiem).

4.1. Punktveida piesārņojuma slodze

Viens no piekrastes teritoriju potenciāli ietekmējošiem vides faktoriem ir piesārņojošo vielu novadīšana jūrā un citos virszemes ūdensobjektos ar notekūdeņiem. Rīgas līcī novērotā ūdens cirkulācijas virziena dēļ Rojas peldvietas ūdens kvalitāti var ietekmēt piesārņojums, kas radies augšpus no Rojas. Ģipkā, kas atrodas netālu no Rojas, ir zivju pārstrādes cehs, kura notekūdeņi pēc attīrīšanas bioloģiskajās NAI novada Rīgas līcī (pieļaujamais novadīto notekūdeņu daudzums - 41 m³/dnn).⁸ Arī Rojas upē, netālu no tās grīvas tiek novadīti attīrīti notekūdeņi gan no zivju produkcijas ražotnes (pieļaujamais novadīto notekūdeņu daudzums - 82 m³/dnn)⁹, gan no Rojas ciemata NAI (pieļaujamais novadīto notekūdeņu daudzums - 1225 m³/dnn)¹⁰.

4.2. Rojas osta

Rojas osta jau kopš Kurzemes hercogistes laikiem darbojās kā mazā osta. Rojas osta atrodas Rīgas līča rietumu krastā uz DDA no Kolkas raga. Osta izveidota Rojas upes grīvā

---

⁸ Valsts Vides dienests. Atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai. C sadaļa. Pieejams: <https://registri.vvd.gov.lv/>

⁹ Valsts Vides dienests. Atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai. Nr. VE17IB0004. Pieejams: <https://registri.vvd.gov.lv/>

¹⁰ Valsts Vides dienests. Atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai. Nr. VE11IB0018. Pieejams: <https://registri.vvd.gov.lv/>

un ir aizsargāta no jūras ar moliem - 430 m garš ziemeļaustrumu mols un 658 m garš dienvidaustrumu mols.

8. attēls. Rojas osta (avots: rojaport.lv)

Rojas osta ir nozīmīgs infrastruktūras objekts Ziemeļkurzemes reģiona attīstībai, ko pamatā izmanto vietējie zvejniecības, zivju apstrādes un kuģu remonta uzņēmumi, kā arī vietējie koksnes izstrādes uzņēmumi piekrastes teritorijā (vidēji ne tālāk kā 40-50 km no ostas) produkcijas nogādāšanu pie patērētāja. Apstrādātās kravas apjoms Rojas ostā 2020.gadā bija 58,0 tūkst. tonnas (tai skaitā 47,1 tūkst. tonnu vietējās koksnes; 10,9 tūkst. tonnas svaigi nozvejotu zivju pārstrādei Rojas ostas uzņēmumos), kas sastāda 0,001% no kopējā Latvijas ostās pārkrautā apjoma. Ostā ir arī neliela jahtu osta. Pēdējos gados atpūtas jahtu apmeklējumu skaits būtiski nemainās, turklāt lielākā daļa apkalpotās jahtas ir vietējās jahtas un ostu pamatā izmanto uz stāvēšanu ne ilgāk kā uz vienu līdz divām dienām.

9. attēls. Rojas jahtu piestātne (avots: rojaport.lv)

Plānojot Rojas ostas attīstību kopumā paredzēts īstenot vairākus pasākumus, kas vērsti gan uz ostas kopējo hidrotehnisko konstrukciju un infrastruktūras elementu uzlabošanu, gan uz uzņēmējdarbības attīstību. Attīstoties būvēm un darbībām Rojas ostā, nākotnē var palielināties arī ietekme uz peldvietu ūdens kvalitāti.

Ar ostas darbību un kuģošanu ir saistītas arī **naftas produktu noplūdes**. Naftas produktu noplūdes var iedalīt avārijas noplūdēs, kas rodas kuģu avāriju, kuģu tehnisku problēmu, pārkraušanas rezultātā, kā arī tīšajās noplūdēs, kad no kuģiem jūrā tiek novadīti naftas produktus saturoši ūdeņi. Lai gan kuģu satiksmes intensitāte Baltijas jūrā palielinās, nelikumīgi novadīto naftas produktu un arī notekūdeņu daudzumam ir tendence samazināties.

Peldvietas tuvumā un arī Rojas ostā nav konstatēti būtiski naftu produktu noplūdes gadījumi vai kādi citi ūdens piesārņojuma gadījumi. 2021. gada nogalē Rojas ostā nogrima zvejas kuģis. Šīs avārijas rezultātā izplūda neliels daudzums naftas produktu (20-50 litri dīzeļdegvielas) un piesārņojuma seku likvidēšana tika operatīvi veikta, pielietojot absorbējošas un ierobežojošas bonas.¹¹

4.3. Putnu kolonijas

Rīgas līča rietumu piekrastes lielāko daļu veido smilšainie liedagi, sastopamas arī akmeņainās piekrastes, kas ir nozīmīga ūdensputnu pulcēšanās vieta. Seklie piekrastes

---

¹¹ LSM.lv. 13.12.2021. Rojas ostā nogrimst kuģis; ūdenī naftas produktu plankums. Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/rojas-osta-nogrimis-kugis-udeni-naftas-produktu-plankums.a434226/>

ūdeņi un lagūnas ir piemērotas dzīvesvietas daudzām putnu sugām, tādēļ kā potenciālais piesārņojuma avots Rojas peldvietā jāmin arī putnu kolonijas. Kā nozīmīgas ūdensputnu atpūtas, barošanās un pulcēšanās vietas vasaras periodā ir noteiktas Valgaciema un Upesgrīvas ciema apkārtnē, kas atrodas lejpus Rojas, ~ 15 km attālumā no peldvietas.

Lai aizsargātu migrējošiem putniem nozīmīgas atpūtas vai ziemošanas vietas, kā arī piekrastes akmeņainos sēkļus jeb rifus ir izveidota aizsargājamā jūras teritorija “Rīgas līča rietumu piekraste”, kas ir nozīmīga patvēruma un barošanās vieta lielam skaitam migrējošo putnu sugu visa gada garumā (skat. 3. pielikumu). Biežāk sastopamās aizsargājamās putnu sugas - brūnkakla un melnkakla gārgale, jūrmalas dižpīle, kākaulis, tumšā pīle un mazais ķīris.

5. Makroaļģu un fitoplanktona aļģu, t.sk. zilaļģu izplatīšanās iespējas

Latvijas jūras piekrastes ūdeņos nav konstatētas makroaļģes, kas apdraudētu peldētāju veselību. Baltijas jūras piekrastes ūdeņos dominē mīkstie sedimenti (smilts), līdz ar to, makroaļģes kopumā arī kā kvalitātes indikatori šajā ūdensobjektā nespēlē būtisku lomu. Izplatītākās makroaļģes Baltijas jūrā ir brūnaļģes un sārtaļģes. Ūdensobjektā LVCDE galvenās dominējošās makroaļģu sugas ir brūnaļģe *Battersia arctica* un sārtaļģe *Furcellaria lumbricalis*.

Savukārt attiecībā uz fitoplanktona aļģēm draudus cilvēku veselībai rada pārmērīga zilaļģu savairošanās (t.s. ūdens „ziedēšana”), kuru izdalītie toksīni, aļģēm atmirstot, var radīt alerģiskas ādas un gļotādu reakcijas. Dzerot ar zilaļģu toksīniem piesārņotu ūdeni, arī mājdzīvnieki un mājlopi var saņemt saindēšanos. Mērenā klimata zonā akūtas saindēšanās iespēja no zilaļģu toksīniem cilvēkiem ir niecīga, tomēr jāņem vērā, ka zilaļģu toksīniem piemīt arī hepatotoksiska un neirotoksiska iedarbība. Jāatzīmē, ka pēdējos gadu desmitos vairākos Baltijas jūras rajonos ārpus Latvijas teritoriālajiem ūdeņiem toksisko aļģu “ziedēšanas” intensitāte ir pieaugusi un ir novērojama katru vasaru.

Ūdeņu eitrofikācijas pakāpi nosaka to bioloģiskā produktivitāte, kuru savukārt nosaka biogēno elementu daudzums un proporcionālās attiecības. Kopumā Rīgas līča rietumu piekraste nav izteikti eitrofa atšķirībā no līča dienvidu un austrumu piekrastes, par ko liecina arī ikgadējie fitoplanktona biomasas un hlorofila a lielumi.

Slāpekļa un fosfora slodzes ir būtiski atkarīgas no upju caurplūduma noteiktajā gadā. Aptuveni 75% slāpekļa slodzes un vismaz 95% fosfora slodzes Baltijas jūrā nonāk pa upēm vai ar tiešu novadīšanu ūdenī. Baltijas jūras un Rīgas līča kopējo slodzi ietekmē arī pārrobežu pārnes no citām valstīm. Baltijas jūrā vērojama neliela slāpekļa un fosfora slodžu samazināšanās tendences, lai gan pēc kopējā fosfora rādītājiem vides stāvoklis Baltijas jūrā un Rīgas līcī neatbilst labas vides stāvokļa kritērijiem un ir indikācija, ka Rīgas līcī stāvoklis pasliktinās. Kopējais eutrofikācijas stāvoklis Latvijas jūras ūdeņos ir vērtējams kā slikts, tomēr jāatzīmē, ka Rojas peldvietā zilaļģu masveida savairošanās nav konstatēta.

Rīgas līcis joprojām ir uzskatāms par vienu no piesārņotākajiem Baltijas jūras rajoniem un tam joprojām tiek pievērsta īpaša Eiropas Kopienas, Helsinku Komisijas (HELCOM), Ziemeļvalstu Ministru Padomes, Starptautiskās Jūru Pētniecības Padomes (ICES), Starptautiskās Okeanogrāfijas Komisijas (IOC), kā arī visu Baltijas jūras valstu zinātnieku uzmanība, kas galvenokārt veltīta eutrofizējošo un toksisko vielu apmaiņas un līdzsvara izpētei piekrastes zonās.

Jāpasvītro, ka mazāk par pusi biogēnu slodzes, kas nonāk jūrā no Latvijas teritorijas, rodas mūsu valstī. Lielākā daļa no kopējās slodzes uz Rīgas jūras līci veidojas Baltkrievijā un Krievijā, kā arī Lietuvā¹².

---

¹² VIDM informatīvais ziņojums Ministru kabinetam par HELCOM "Baltijas jūras rīcības plāna apstiprināšanu, 2007.

Secinājumi

✓ Peldvietas “Roja” ūdens, pamatojoties uz visiem mērījumu datiem par pēdējiem četriem gadiem, pēc 2023. gada peldsezonas atbilst **pietiekamas** kvalitātes klasei.

Aktuālo informāciju par peldvietas ilglaicīgās ūdens kvalitātes novērtējumu skatīt Veselības inspekcijas mājaslapā: <https://www.vi.gov.lv/lv/aktualais-peldvietu-ilglaicigas-udens-kvalitates-novertejums>.

✓ Peldvietā 2019.-2023. gada laikā nav konstatēti peldūdens piesārņojuma pārsniegumi, kuru dēļ būtu jānosaka peldēšanās ierobežojumi.

Aktuālo informāciju par peldvietas peldēšanās skatīt Veselības inspekcijas mājaslapā: <https://www.vi.gov.lv/lv/aktualais-peldvietu-ilglaicigas-udens-kvalitates-novertejums>.

✓ Peldvietas ūdens kvalitāti var ietekmēt Rojas upes u.c. vietējo upīšu un strautu ūdens mainīgā mikrobioloģiskā kvalitāte, ieplūdes no lietus ūdeņu kanalizācijas sistēmām, piesārņojuma ienese no apkārtējās teritorijas, kā arī jūras transports – kuģu radīto notekūdeņu iepludināšana.

✓ Rojas peldvietā zilaļģu masveida savairošanās peldvietā un tās tuvumā nav konstatēta, tomēr to savairošanās iespēja nav izslēdzama, ņemot vērā liča eitrofo raksturu un novēroto zilaļģu masveida parādīšanos vasaras otrajā pusē vairākos Baltijas jūras rajonos ārpus Latvijas teritoriālajiem ūdeņiem.

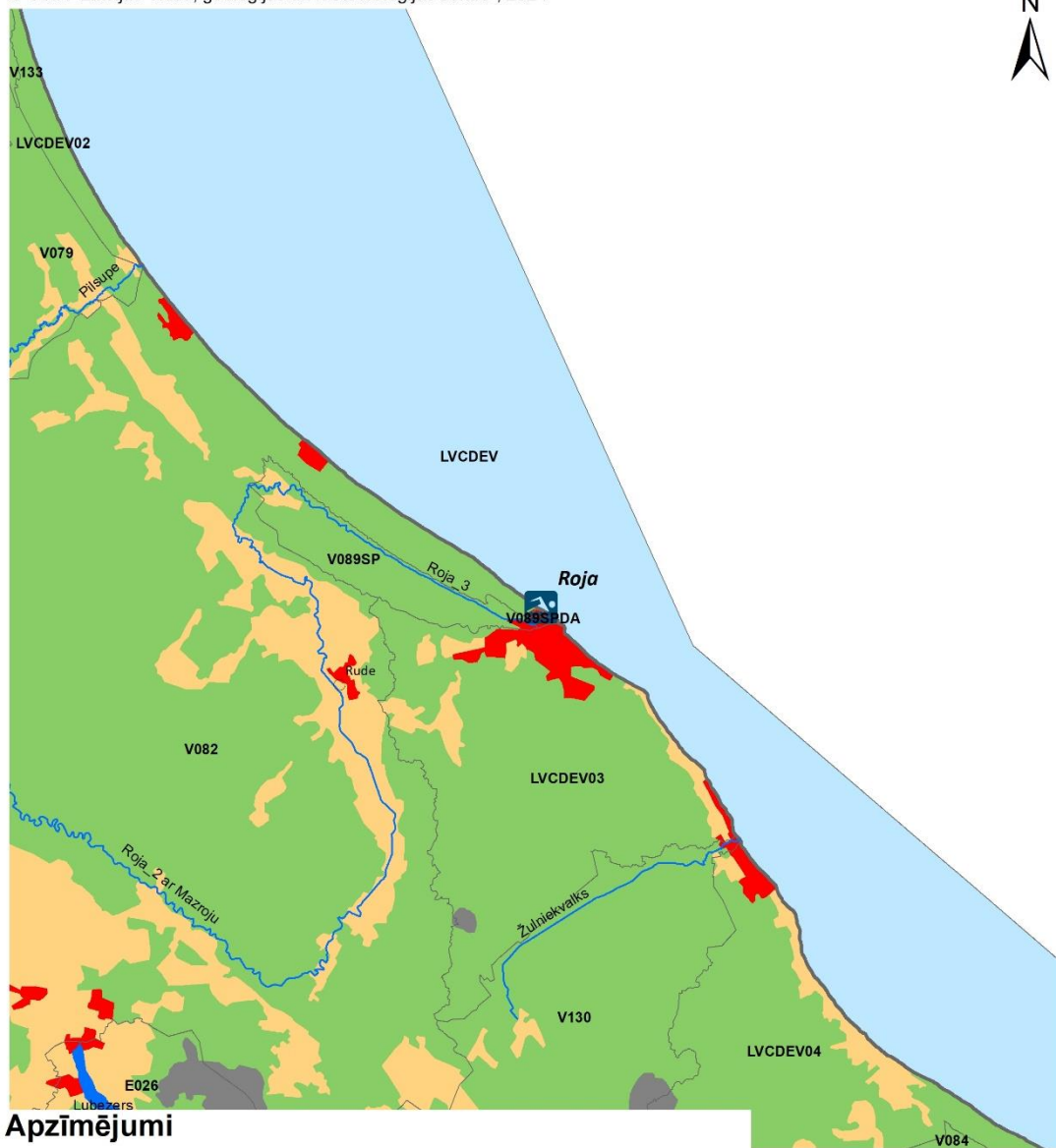
Izmantotie informācijas avoti

1. Aizsargājamās jūras teritorijas “Rīgas līča rietumu piekraste” dabas aizsardzības plāns. Plāns izstrādāts laika posmam no 2009. gada līdz 2018. gadam, Rīga, 2009
2. Dabas aizsardzības pārvalde. 13.11.2020. Rīgas līča rietumu piekraste. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/rigas-lica-rietumu-piekraste>
3. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/7/EK (2006. gada 15. februāris) par peldvietu ūdens kvalitātes pārvaldību un Direktīvas 76/160/EEK atcelšanu
4. Guidelines for compiling bathing water profiles. Implementation of the new bathing water directive 2006/7/EC in Estonia, 2009.
5. Gustafsson, B.G., Schenk, F., Blenckner, T. et al. 2012. Reconstructing the Development of Baltic Sea Eutrophication 1850–2006. *AMBIO* 41, 534–548. <https://doi.org/10.1007/s13280-012-0318-x>
6. LVĢMC. Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas un plūdu riska pārvaldības plāns 2022-2027. gadam. Rīga, 2021
7. Mana jūra. JPA dati Latvijā. Pieejams: <https://manajura.lv/jpa-dati-latvija/>
8. Ministru kabineta 28.11.2017. noteikumi Nr. 692 „Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība”
9. Roja Port. Pieejams:” <https://www.rojaport.lv/>
10. SIA Firma L4. 2022. gada novembris. Plāna "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2022.-2027.gadā" Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. Vides pārskata projekts. Pasūtītājs: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Izpildītājs: I. Gavena
11. Veselības inspekcija. Datubāze par peldvietu ūdens kvalitāti 2019., 2020., 2021., 2022. gada peldsezonā
12. VisitTalsi. Rojas pludmale. Pieejams: <https://visittalsi.com/kurp-doties/rojas-publiska-pludmale/>

Titullapas fotogrāfijas avots: visittalsi.com

1.pielikums. Zemes lietojuma veidi peldvietas “Roja” apkārtnē

© VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", 2024

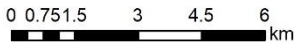

Apzīmējumi

- Pilsētas
- Peldvieta
- Ciemi
- Upju ūdensobjekti
- Ezeru ūdensobjekti
- Ventas upju baseinu apgabals
- Dalbaseini
- Piekrastes ūdensobjekti

Zemes virsmas apauguma veids (CORINE Land cover 2018 dati)

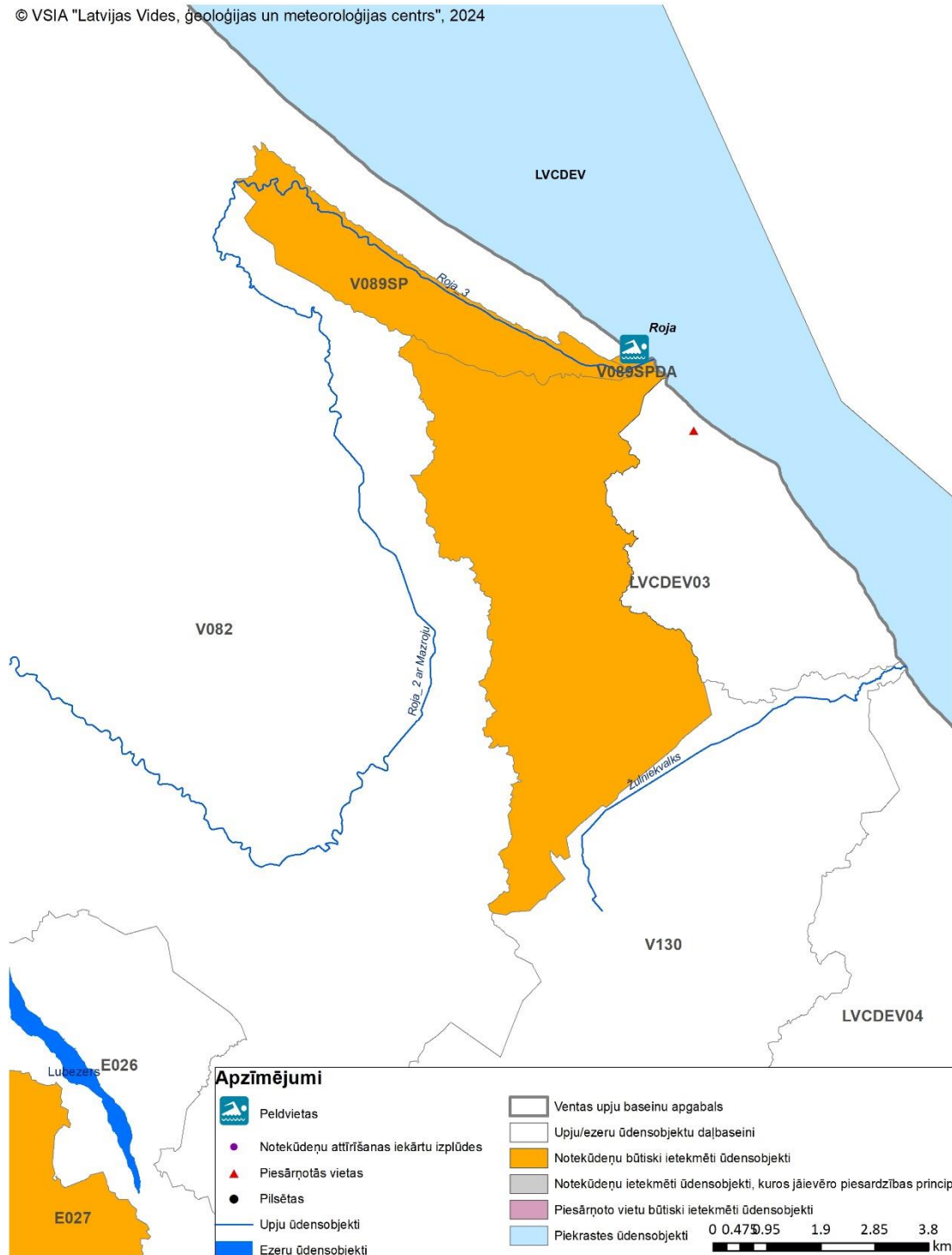
- Mākslīgās virsmas (zonas)
- Lauksaimniecības teritorijas
- Meži un pusdabiskās teritorijas
- Pārmitrās zemes
- Ūdeņi

Avots: Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

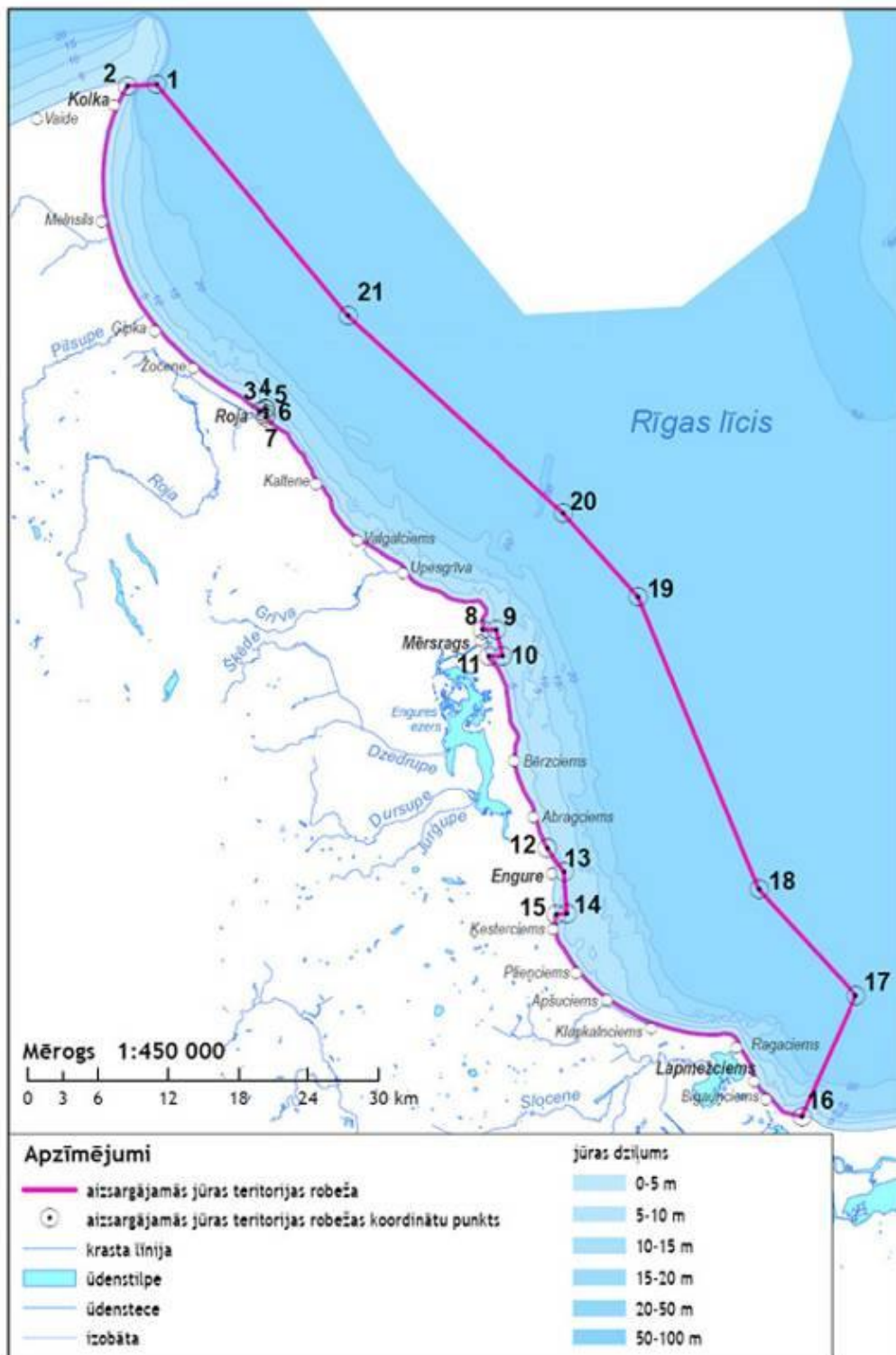
2.pielikums. Punktvēda piesārņojuma slodze peldvietas “Roja” apkārtnē

© VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", 2024

Avots: Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

3.pielikums. Rīgas līča rietumu piekrastes aizsargājamā teritorija

Avots: daba.gov.lv